

13.4.2026

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Sosiaali- ja terveysvaliokunta tiistai 14.04.2026 klo 11.30 / HE 40/2026 vp / Asiantuntijapyyntö

Hallituksen esitys eduskunnalle työeläkejärjestelmää koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Ehdotettujen muutosten tavoitteena on työeläkejärjestelmän rahoituksellisen kestävyysparantaminen ja julkisen talouden vahvistaminen eläkelaitosten sijoitustuottoja lisäämällä. Työeläkejärjestelmän uudistamisen selvittämistä varten asetettiin työryhmä. Työryhmän rinnalle työmarkkinakeskusjärjestöt asettivat kaksikantaisen eläkeneuvotteluryhmän valmistelevaan ehdotustaan.

Keskeiset huomiot

Työeläkejärjestelmään tulee tehdä aika ajoin uudistuksia, joilla vastataan toimintaympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin. Uudistusten tavoitteena on se, että työeläkejärjestelmä saavuttaa paremmin sille asetettuja tavoitteita muuttuneessa toimintaympäristössä. Tälle kertaa uudistuksen tavoitteeksi oli asetettu työeläkemaksutason pitkän aikavälin kehityksen vakauttaminen sekä julkisen talouden merkittävä vahvistaminen sääntöpohjaisen vakautusjärjestelmän avulla.

Uudistuksen tekotapa noudatti perinteistä menettelyä, jossa työmarkkinajärjestöille annettiin tehtäväksi uudistuksen tekemisen. Samaan aikaan perustettiin sosiaali- ja terveysministeriön työryhmä, jonka piti valmistella työmarkkinajärjestöjen neuvottelutuloksen mukainen hallituksen esitys. Lainsäädäntövalmistelun tosiasiallista ulkoistamista työmarkkinakeskusjärjestöille voidaan pitää erikoisena ratkaisuna edustuksellisessa demokratiassa.

Vallitseva valmistelutapa on ongelmallinen myös siitä näkökulmasta, että se sulkee lähtökohtaisesti jotkut vaihtoehdot, kuten järjestelmän tehostamiseen tähtäävät toimet, pois harkittavien toimien joukosta. Työeläkeyhtiöiden keskinäinen kilpailu on näennäistä ja rajallista, koska yhtiöt toteuttavat lakisääteistä tehtävänsä eivätkä voi juuri vaikuttaa eläkemaksujensa suuruuteen. Näin ollen olisi perusteltua esimerkiksi selvittää työeläkeyhtiöiden optimaalista määrää, mutta valmistelumalli käytännössä estää sen.

Ehdotettavia muutoksia, joiden tavoitteena on vahvistaa työeläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyyttä heikkenevän huoltosuhteen ja talouteen, sijoitustuottoihin sekä maksukehitykseen liittyvän epävarmuuden oloissa, voidaan pitää oikean suuntaisina, mutta melko pieninä suhteessa haasteisiin.

Muutosten tarkoituksena on mahdollistaa eläkelaitoksille parempien sijoitustuottojen tavoittelu sijoitusuudistuksella, joka toteutetaan vakavaraisuussäätelyä keventämällä ja rahoitussääntöjä joustavoittamalla. Tällä lisättäisiin eläkelaitoksen mahdollisuuksia ottaa enemmän sijoitusriskiä sijoitustoiminnassaan ja mahdollistettaisiin näin parempien sijoitustuottojen tavoittelu. Pidämme toimia perusteltuina, mutta kiinnitämme huomiota siihen, että muutos lisää riskiä liialliseen riskinottoon. Katsomme, että hallitsemattomien tilanteiden estämiseksi esityksessä tulisi määritellä nykyistä selkeämmin ne valvonnan keinot, joilla voidaan estää liiallinen riskinotto.

Esityksessä vahvistetaan myös rahastointia tulevien eläkkeiden rahoittamiseksi ja käyttöön otetaan indeksirajoitin, joka rajoittaa maksussa olevien työeläkkeiden kasvua suhteessa palkkakehitykseen. Pidämme näitä ehdotuksia perusteltuina ja toteamme, että esitykseen kirjatut säännökset työeläkeindeksin kasvun rajoittamisesta ovat mitoitukseltaan sellaisia, että niiden vaikutus yksilöille on varsin kohtuullinen.

Tilanteita, joissa palkkakertoimen kasvu jää kahden peräkkäisen vuoden jaksolla matalammaksi kuin työeläkeindeksin kasvu, voidaan olettaa sattuvan varsin harvoin. Vaikka aktivoituessaan indeksirajoitin leikkaa pysyvästi eläkkeiden ostovoimaa eri ikäryhmien näkökulmasta sattumanvaraisesti ja riippumatta leikkauksen tarpeellisuudesta, voidaan sen vaikutusta pitää silloinkin eläkkeensaajan kannalta rajallisena.

Suomen Yrittäjät

Petri Malinen
Johtava ekonomisti